

PREDLOG

ZAKON O MEĐUBANKARSKIM NAKNADAMA I POSEBNIM PRAVILIMA POSLOVANJA U VEZI SA PLATNIM KARTICAMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se međubankarske naknade koje se naplaćuju prilikom izvršavanja platnih transakcija u Crnoj Gori na osnovu platnih kartica izdatih potrošačima, kod kojih pružalac platnih usluga platioca i pružalac platnih usluga primaoca plaćanja imaju sjedište u Crnoj Gori, kao i posebna pravila poslovanja u vezi sa izdavanjem platnih kartica ili izvršavanjem platnih transakcija na osnovu platnih kartica.

Izuzeci

Član 2

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na usluge koje se pružaju na osnovu posebnih platnih instrumenata koji se mogu koristiti samo ograničeno i ispunjavaju najmanje jedan od sljedećih uslova:

- 1) da platni instrumenti omogućavaju imaocu platnog instrumenta sticanje robe ili usluga isključivo u prostorijama izdavaoca ili unutar ograničene mreže pružaoca usluga u skladu sa ugovorom koji je zaključen sa izdavaocem tih instrumenata; ili
- 2) da se platni instrumenti mogu koristiti samo za sticanje vrlo ograničenog izbora robe ili usluga, ili
- 3) da platni instrumenti važe samo u Crnoj Gori i da su dostupni na zahtjev privrednog društva, preduzetnika ili subjekta javnog sektora i uređeni aktom nadležnog organa, da bi se ostvarili određeni socijalni ili fiskalni ciljevi, za sticanje određene robe ili usluga od dobavljača koji su sa izdavaocem tih instrumenata zaključili komercijalni ugovor.

Primjena drugog zakona

Član 3

Na međubankarske naknade i posebna pravila poslovanja u vezi sa pitanjima izdavanja platnih kartica, odnosno izvršavanja platnih transakcija na osnovu platnih kartica koji nijesu uređeni ovim zakonom, primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuje platni promet.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **prihvatilac** je pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori koji sa primaocem plaćanja ugovara prihvatanje i obradu platnih transakcija na osnovu platnih kartica radi prenosa novčanih sredstva primaocu plaćanja;
- 2) **izdavalac** je pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori koji se ugovorom obavezuje da platiocu pruža platne usluge izdavanja platnog instrumenta za iniciranje platnih transakcija na osnovu platnih kartica i izvršavanje tih platnih transakcija;
- 3) **potrošač** je fizičko lice koje zaključuje ugovor o platnim uslugama u svrhe koje nijesu namijenjene obavljanju njegove djelatnosti;
- 4) **transakcija debitnom karticom** je platna transakcija na osnovu platnih kartica, uključujući transakcije platnom karticom sa unaprijed uplaćenim sredstvima, koja nije transakcija kreditnom karticom;
- 5) **transakcija kreditnom karticom** je platna transakcija na osnovu platnih kartica za koju se platilac zadužuje u cjelosti ili djelimično na prethodno dogovoreni kalendarski dan, u skladu sa uslovima utvrđenim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, bez obzira na to da li se obračunava i plaća kamata;
- 6) **poslovna kartica** je platna kartica izdata privrednim društvima, preduzetnicima i subjektima iz javnog sektora, koja je ograničena za upotrebu samo u poslovne svrhe, a plaćanja izvršena njenom upotrebom naplaćuju se sa računa za plaćanje tih subjekata;
- 7) **platna transakcija na osnovu platnih kartica** je usluga koja se zasniva na infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne šeme za izvršavanje platne transakcije bilo kojom karticom, telekomunikacionim, digitalnim ili informaciono-tehnološkim uređajem ili softverom, ako je njen rezultat izvršenje transakcije debitnom ili kreditnom karticom, osim transakcije na osnovu drugih platnih usluga;

- 8) **neto nadoknada** je ukupan neto iznos plaćanja, popusta (olakšica) ili podsticaja koje izdavalac prima od kartičnih platnih šema, prihvatioca ili drugog posrednika u vezi sa platnim transakcijama na osnovu platnih kartica ili povezanim aktivnostima;
- 9) **trgovačka naknada** je naknada koju primalac plaćanja plaća prihvatiocu u vezi sa platnom transakcijom na osnovu platne kartice;
- 10) **primalac plaćanja** je fizičko ili pravno lice koje je određeno kao primalac novčanih sredstava koja su predmet platne transakcije na osnovu platne kartice (trgovac i drugi);
- 11) **platilac** je fizičko ili pravno lice koje ima račun za plaćanje i koje daje saglasnost za izvršavanje naloga za plaćanje sa tog računa, odnosno za izvršavanje platne transakcije na osnovu platne kartice, a ako račun za plaćanje ne postoji platilac je fizičko ili pravno lice koje daje nalog za plaćanje;
- 12) **platna kartica** je vrsta platnog instrumenta koja platiocu omogućava iniciranje transakcije debitnom ili kreditnom karticom;
- 13) **kartična platna šema** je jedinstven skup pravila, praksi, standarda i/ili smjernica za izvršavanje platnih transakcija na osnovu platnih kartica, koja je odvojena od infrastrukture ili platnog sistema koji podržava njeno funkcionisanje i uključuje posebno tijelo koje donosi odluke, organizaciju ili subjekte koji su odgovorni za funkcionisanje te šeme;
- 14) **četvorostrana kartična platna šema** je kartična platna šema u kojoj se platne transakcije na osnovu platnih kartica izvršavaju sa računa za plaćanje platioca na račun za plaćanje primaoca plaćanja uz posredovanje šeme, izdavaoca (na strani platioca) i prihvatioca (na strani primaoca plaćanja);
- 15) **trostrana kartična platna šema** je kartična platna šema u kojoj sama šema pruža usluge prihvatanja i izdavanja platne kartice, a platne transakcije na osnovu platnih kartica izvršavaju se sa računa za plaćanje platioca u korist računa za plaćanje primaoca plaćanja unutar te šeme, pri čemu se trostrana kartična platna šema, koja ovlasti druge pružaoce platnih usluga za izdavanje platnih instrumenata na osnovu platnih kartica ili prihvatanje platnih transakcija na osnovu kartica, ili oboje, ili izdaje platne instrumente na osnovu kartica sa kobrendingom (*co-branding*) partnerom ili preko zastupnika, smatra četvorostranom kartičnom platnom šemom;
- 16) **platni instrument** je personalizovani uređaj i/ili skup postupaka dogovorenih između korisnika platnih usluga i pružaoce platnih usluga koji se koriste za iniciranje naloga za plaćanje;

- 17) **platni instrument na osnovu platne kartice** je platni instrument, uključujući karticu, mobilni telefon, računar ili bilo koji drugi tehnološki uređaj sa odgovarajućom aplikacijom za plaćanje, koji platiocu omogućava iniciranje platne transakcije na osnovu platne kartice, a koja nije kreditni transfer ili direktno zaduženje u smislu zakona kojim se uređuje platni promet;
- 18) **aplikacija za plaćanje** je računarski softver ili drugi odgovarajući instrument učitani na uređaju kojim se omogućava iniciranje platne transakcije na osnovu platne kartice i koji platiocu omogućava izdavanje naloga za plaćanje;
- 19) **račun za plaćanje** je račun koji se vodi u ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koristi za izvršavanje platnih transakcija, uključujući račun za plaćanje na kojem se vodi elektronski novac;
- 20) **nalog za plaćanje** je instrukcija koju platilac podnosi svom pružaocu platnih usluga kojom se traži izvršavanje platne transakcije;
- 21) **pružalac platnih usluga** je lice koje pruža platne usluge ili izdaje elektronski novac na osnovu odobrenja izdatog u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet;
- 22) **korisnik platnih usluga** je fizičko ili pravno lice koje koristi platnu uslugu u svojstvu platioca i/ili primaoca plaćanja;
- 23) **platna transakcija** je prenos novčanih sredstava koje je inicirao platilac, odnosno drugo lice u njegovo ime ili primalac plaćanja, bez obzira na obaveze između platioca i primaoca plaćanja;
- 24) **obrada** je usluga tehničke obrade platnih transakcija u smislu aktivnosti potrebnih za postupanje sa nalogom za plaćanje između prihvatioca i izdavaoca;
- 25) **izvršilac obrade** je fizičko ili pravno lice koje pruža usluge obrade platnih transakcija;
- 26) **prodajno mjesto** je poslovni prostor trgovca u kojem je inicirana platna transakcija, pri čemu je prodajno mjesto:
- a) stalna poslovna jedinica u kojoj trgovac posluje nezavisno od mjesta na kojem je smještena internetska stranica ili server preko kojih je platna transakcija inicirana ako se prodaja obavlja na daljinu ili preko ugovora na daljinu (tj. e-trgovine);
  - b) mjesto na kojem trgovac posluje i preko kojeg je platna transakcija inicirana, ako trgovac nema stalnu poslovnu jedinicu;

- c) adresa za korespondenciju kojom se koristi za plaćanje poreza koji se odnose na njegovu poslovnu aktivnost i sa koje je platna transakcija inicirana, ako trgovac nema stalnu poslovnu jedinicu niti mjesto na kojem posluje;
- 27) **platni brend** je materijalni ili digitalni naziv, termin, znak, simbol ili njihova kombinacija, kojima se označava kartična platna šema u okviru koje se izvršavaju platne transakcije na osnovu platne kartice;
- 28) **kobedžing (co-badging)** je uključivanje dva ili više platnih brendova ili aplikacija za plaćanje istog brenda na isti platni instrument na osnovu platne kartice;
- 29) **kobrending (co-branding)** je uključivanje najmanje jednog platnog brenda i najmanje jednog neplatnog brenda ili aplikacije za plaćanje na isti platni instrument na osnovu platne kartice;
- 30) **debitna kartica** je vrsta platnog instrumenta koja platiocu omogućava iniciranje platne transakcije debitnom karticom koja nije transakcija karticama sa unaprijed uplaćenim sredstvima;
- 31) **kreditna kartica** je vrsta platnog instrumenta koja platiocu omogućava iniciranje platne transakcije kreditnom karticom;
- 32) **kartica sa unaprijed uplaćenim sredstvima** je vrsta platnog instrumenta na kojem je pohranjen elektronski novac.

II. OGRANIČENJE VISINE MEĐUBANKARSKIH NAKNADA

Međubankarska naknada

Član 6

Međubankarska naknada je naknada koja se neposredno ili posredno (preko treće strane) plaća za platnu transakciju na osnovu platne kartice između izdavaoca i prihvatioca koji učestvuju u izvršavanju te platne transakcije, a koja uključuje neto nadoknadu i drugi ugovoreni iznos novčanih sredstava koji ima isti predmet i/ili efekat kao međubankarska naknada, a koji izdavalac prima od kartičnih platnih šema, prihvatioca ili bilo kog drugog posrednika u vezi sa platnim transakcijama na osnovu platnih kartica ili povezanim aktivnostima.

**Međubankarske naknade
za transakcije debitnom i kreditnom karticom izdatom potrošaču**

Član 7

Pružaoци platnih usluga za transakciju debitnom karticom izdatom potrošaču ne smiju nuditi niti zahtijevati međubankarsku naknadu po transakciji koja je veća od 0,2 % vrijednosti transakcije.

Pružaoци platnih usluga za transakciju kreditnom karticom izdatom potrošaču ne smiju nuditi niti zahtijevati međubankarsku naknadu po transakciji koja je veća od 0,3 % vrijednosti transakcije.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se na:

- 1) transakcije poslovnim karticama;
- 2) podizanje gotovog novca sa bankomata ili na šalteru pružaoca platnih usluga, i
- 3) transakcije platnim karticama koje su izdale trostrane kartične platne šeme.

Pružaoци platnih usluga dužni su da Centralnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) dostavljaju podatke o naknadama iz st. 1 i 2 ovog člana.

Podatke iz stava 4 ovog člana pružaoци platnih usluga dostavljaju na način i u rokovima koje propisuje Centralna banka.

III. PRAVILA POSLOVANJA

Razdvajanje kartične platne šeme i izvršilaca obrade

Član 8

Posebno tijelo kartične platne šeme i izvršioци obrade:

- 1) moraju imati odvojeno računovodstvo, organizaciju i postupke donošenja odluka;
- 2) ne smiju prikazivati zbirno cijene za aktivnosti kartične platne šeme i aktivnosti obrade i ne smiju sprovoditi međusobno subvencioniranje tih aktivnosti;
- 3) ne smiju praviti razliku između svojih zavisnih društava ili akcionara, sa jedne strane, i korisnika kartičnih platnih šema i drugih ugovornih partnera, sa druge strane, a naročito ne smiju uslovljavati pružanje usluge ugovornom partneru prihvatanjem neke druge usluge koju nude.

Centralna banka može od posebnog tijela kartične platne šeme zahtijevati dostavljanje izvještaja o poslovanju u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Kartične platne šeme mogu predvidjeti da poruka o autorizaciji i poruka o obračunu pojedinačne platne transakcije na osnovu platnih kartica budu razdvojene, kao i da ih obrađuju različiti izvršioci obrade.

Odredbe st. 1 do 3 ovog člana ne primjenjuju se na trostrane kartične platne šeme.

Kobedžing (co-badging) i izbor platnog brenda ili aplikacije za plaćanje

Član 9

Izdavalac ima pravo da, kroz kobedžing (*co-badging*), uključi dva ili više različitih platnih brendova ili aplikacija za plaćanje na platnom instrumentu na osnovu platne kartice.

Pravilima kartičnih platnih šema i ugovorima u vezi sa ovlašćenjima o kobedžingu (*co-badgingu*) ili drugim odgovarajućim mjerama ne može se sprječavati, niti ograničavati izdavalac da postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Prilikom zaključivanja ugovora sa pružaocem platnih usluga, potrošač može zahtijevati da mu se izda dva ili više platnih brendova na platnom instrumentu zasnovanom na platnoj kartici, ako pružalac platnih usluga nudi takvu uslugu.

Pružalac platnih usluga dužan je da, u primjerenom roku prije zaključenja ugovora o pružanju platne usluge, potrošaču dostavi jasne i objektivne informacije o platnim brendovima sa kojima je ta usluga povezana, kao i o njihovim karakteristikama, uključujući njihovu funkcionalnost, troškove i sigurnost.

Razlike u tretmanu izdavalaca ili prihvatilaca sadržane u pravilima kartične platne šeme ili ugovorima u vezi sa ovlašćenjima o kobedžingu (*co-badgingu*) različitih platnih brendova ili aplikacija za plaćanje na platnom instrumentu na osnovu platnih kartica, moraju biti zasnovane na objektivnim razlozima i nediskriminatorne.

Posebno tijelo kartične platne šeme ne može izdavaocu i prihvatocu nametnuti obavezu izvještavanja, obavezu plaćanja naknada ili druge slične obaveze sa istim ciljem ili efektom, za platne transakcije izvršene upotrebom uređaja na kojem postoji njen platni brend u vezi sa platnim transakcijama koje se ne izvršavaju korišćenjem te šeme.

Načela usmjeravanja ili ekvivalentne mjere namijenjene usmjeravanju platnih transakcija kroz posebni kanal ili postupak, kao i drugi tehnički i sigurnosni standardi i zahtjevi u vezi sa upotrebom dva ili više platnih brendova i aplikacija za plaćanje na platnim instrumentima na osnovu platnih kartica, moraju biti nediskriminatorni.

Kartične platne šeme, izdavaoci, prihvatilci, izvršioc i pružaoci tehničkih usluga ne smiju, na platnim instrumentima na osnovu platnih kartica ili na opremi koja se primjenjuje na prodajnom mjestu, uspostaviti automatske mehanizme, softver ili druge uređaje kojima bi se platiocu ili primaocu plaćanja ograničio izbor platnog brenda i/ili aplikacije za plaćanje, prilikom upotrebe platnog instrumenta sa povezanim platnim brendovima.

Primalac plaćanja može na opremi koja se koristi na prodajnom mjestu da instalira automatski mehanizam koji izvršava prioritetni izbor pojedinog platnog brenda ili aplikacije za plaćanje, ali ne smije sprječavati platioca da, za kategorije platnih kartica ili povezanih platnih instrumenata koje primalac plaćanja prihvata, izabere platni brend ili aplikaciju za plaćanje koja je različita od onih odabranih instaliranim automatskim mehanizmom.

Razdvajanje naknada

Član 10

Prihvatilac je dužan da primaocu plaćanja nudi i obračunava pojedinačno trgovačke naknade za različite vrste platnih kartica i različite platne brendove za čiju se upotrebu plaćaju različite međubankarske naknade, osim ako primalac plaćanja prihvatilcu dostavi pisani zahtjev za drugačiji obračun ovih naknada.

U ugovoru o platnoj usluzi koji zaključuje sa primaocem plaćanja prihvatilac je dužan da pojedinačno prikaže informacije o iznosu trgovačke naknade, međubankarske naknade i naknade kartične platne šeme koje se primjenjuju za svaku vrstu platnih kartica i platnih brendova, osim ako primalac plaćanja dostavi prihvatilcu pisani zahtjev za dostavljanje informacija u drugačijem obliku.

Pravilo u vezi sa prihvatanjem svih kartica

Član 11

Kartične platne šeme i pružaoci platnih usluga ne smiju obavezivati primaoce plaćanja, koji prihvataju platni instrument na osnovu platnih kartica koji je izdao jedan izdavalac, da prihvate i druge platne instrumente na osnovu platnih kartica koji su izdati u okviru iste kartične platne šeme.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na platne instrumente izdate potrošačima koji su zasnovani na platnim karticama istog platnog brenda i iste kategorije platne kartice sa unaprijed uplaćenim sredstvima, debitnim ili kreditnim karticama koje podliježu međubankarskim naknadama iz člana 7 ovog zakona.

Odredba stava 1 ovog člana ne utiče na mogućnost da kartična platna šema i pružalac platnih usluga predvide da platne kartice ne mogu biti odbijene po osnovu identiteta izdavaoca ili korisnika platne kartice.

Primalac plaćanja koji odluči da ne prihvati sve kartice ili druge platne instrumente određene kartične platne šeme, dužan je da o tome jasno i nedvosmisleno obavijesti potrošača, istovremeno sa davanjem obavještenja o prihvatanju drugih kartica i platnih instrumenata te kartične platne šeme.

Primalac plaćanja dužan je da obavještenje iz stava 4 ovog člana vidno istakne na ulazu u prodajni objekat i na naplatnom mjestu.

Prilikom korišćenja sredstava komunikacije na daljinu (elektronska trgovina i drugo), primalac plaćanja je dužan da informacije iz stava 4 ovog člana objavi na svojoj internet stranici ili na drugom odgovarajućem elektronskom ili mobilnom mediju, pri čemu ove informacije moraju biti date platiocu u primjerenom roku prije nego što zaključi ugovor sa primaocem plaćanja.

Izdavalac je dužan da obezbijedi elektronsku prepoznatljivost svojih platnih instrumenata, a u slučaju novoizdatih platnih instrumenata na osnovu platnih kartica i njihovu vizuelnu prepoznatljivost, na način koji omogućava primaocu plaćanja i platiocu da nedvosmisleno identifikuju platni brend i vrstu kartice sa unaprijed uplaćenim sredstvima, debitne, kreditne ili poslovne kartice koju je platilac izabrao.

Pravila o usmjeravanju

Član 12

Zabranjena su pravila kojima se u ugovorima u vezi sa davanjem ovlašćenja, pravilima kartičnih platnih šema i ugovorima između prihvatilaca i primalaca plaćanja primaoci plaćanja sprječavaju da:

- 1) usmjere potrošača na upotrebu određenog platnog instrumenta;
- 2) daju prednost platnim instrumentima na osnovu platnih kartica određene kartične platne šeme;
- 3) obavijeste platioca o međubankarskim naknadama i trgovačkim naknadama koje plaća.

Odredbe stava 1 ovog člana ne utiču na primjenu odredbi o naknadama, popustima ili drugim mehanizmima usmjeravanja koje su uređene zakonima kojima se uređuje platni promet i zaštita potrošača.

Informisanje primaoca plaćanja o pojedinačnim platnim transakcijama na osnovu platne kartice

Član 13

Nakon izvršenja pojedinačne platne transakcije na osnovu platne kartice, prihvatilac je dužan da primaocu plaćanja dostavi sljedeće informacije:

- 1) referentnu oznaku koja primaocu plaćanja omogućava identifikaciju pojedinačne platne transakcije na osnovu platne kartice;

- 2) iznos pojedinačne platne transakcije u valuti u kojoj je izvršeno plaćanje u korist računa za plaćanje primaoca plaćanja, i
- 3) iznos svih naknada koje se odnose na pojedinačnu platnu transakciju na osnovu platne kartice, sa posebno naznačenim iznosom trgovačke naknade i međubankarske naknade.

Informacije iz stava 1 ovog člana mogu biti zbirno prikazane po platnom brendu, platnoj aplikaciji, vrsti platnog instrumenta i iznosu međubankarskih naknada koje se primjenjuju na platnu transakciju, ako je primalac plaćanja za to prethodno dao izričitu saglasnost.

Ugovorom između prihvatioca i primaoca plaćanja može se utvrditi da se informacije iz stava 1 ovog člana dostavljaju ili čine dostupnim periodično, a najmanje jednom mjesečno, i na način koji omogućava primaocu plaćanja da ih čuva i reprodukuje u neizmijenjenom obliku.

IV. NADLEŽNI ORGANI I VANSUDSKO RJEŠAVANJE SPOROVA

Nadležni organi

Član 14

Kontrolu poslovanja kreditnih institucija, platnih institucija i institucija elektronskog novca u skladu sa ovim zakonom vrši Centralna banka, na način i po postupku koji je propisan zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija i zakonom kojim se uređuje platni promet.

Ako se u postupku kontrole iz stava 1 ovog člana utvrdi da je subjekt kontrole iz tog stava postupao suprotno ovom zakonu ili propisima donijetim na osnovu ovog zakona, Centralna banka preduzima prema ovom subjektu mjere koje prema tom subjektu može preduzeti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i platni promet.

Centralna banka vrši kontrolu poslovanja u skladu sa ovim zakonom i kartičnih platnih šema, izvršilaca obrade i drugih pružalaca tehničkih usluga kojima se podržava izvršavanje platnih transakcija koje su predmet ovog zakona, odnosno lica koja su odgovorna za poslovanje ovih subjekata, shodnom primjenom odredaba zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na kontrolu platnih institucija.

U postupku kontrole iz stava 3 ovog člana, Centralna banka može izreći sljedeće mjere:

- 1) naložiti usklađivanje poslovanja sa ovim zakonom;
- 2) privremeno zabraniti pružanje jedne ili više usluga, u trajanju od najviše godinu dana, i
- 3) naložiti preduzimanje konkretnih aktivnosti neophodnih za usklađivanje poslovanja sa ovim zakonom.

Vansudsko rješavanje sporova

Član 15

U slučaju da se izdavalac ili prihvatilac ne pridržavaju obaveza prema korisniku platnih usluga utvrđenih u skladu sa odredbama ovog zakona ili propisa donijetih na osnovu ovog zakona, korisnik platnih usluga ima pravo na prigovor izdavaocu ili prihvatioocu.

Korisnik platnih usluga iz stava 1 ovog člana ima pravo na zaštitu svojih prava i interesa i putem vansudskog rješavanja sporova, u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija, zakonom kojim se uređuje platni promet i zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača koji koriste finansijske usluge.

Nadzor

Član 16

Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona i inspekcijski nadzor koji se odnose na trgovce kao primaocce plaćanja vrše nadležni organi određeni zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

V. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 17

Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se pružalac platnih usluga – pravno lice ako:

- 1) nudi, zahtijeva ili naplati međubankarsku naknadu suprotno članu 7 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 2) na zahtjev potrošača odbije da izda dva ili više platnih brendova na platnom instrumentu zasnovanom na platnoj kartici, a pri zaključivanju ugovora potrošaču je nudio takvu uslugu (član 9 stav 3)
- 3) prije zaključenja ugovora o pružanju platne usluge, potrošaču ne dostavi jasne i objektivne informacije o platnim brendovima sa kojima je ta usluga povezana, kao i o njihovim karakteristikama, uključujući njihovu funkcionalnost, troškove i sigurnost (član 9 stav 4);
- 4) na platnom instrumentu zasnovanom na platnoj kartici ili na opremi koja se primenjuje na prodajnom mjestu uspostavi automatske mehanizme, softver ili druge uređaje kojima bi se platiocu ili primaocu plaćanja ograničio izbor platnog brenda i/ili aplikacije za plaćanje, prilikom upotrebe platnog instrumenta sa povezanim platnim brendovima (član 9 stav 8);

- 5) ne nudi i obračunava pojedinačno trgovačke naknade za različite vrste platnih kartica i različite platne brendove za čiju se upotrebu plaćaju različite međubankarske naknade, osim u slučaju kada primalac plaćanja prihvatiocu dostavi pisani zahtjev za drugačiji obračun ovih naknada (član 10 stav 1);
- 6) u ugovoru o platnoj usluzi koji zaključuje sa primaocem plaćanja ne prikaže pojedinačno informacije o iznosu trgovačke naknade, međubankarske naknade i naknade kartične platne šeme koje se primjenjuju za svaku vrstu platnih kartica i platnih brendova, osim u slučaju kada primalac plaćanja naknadno dostavi pisani zahtjev za dostavljanje informacija u drugačijem obliku (član 10 stav 2);
- 7) primaoca plaćanja koji prihvata platni instrument na osnovu platne kartice jednog izdavaoca obaveže da prihvati i druge platne instrumente na osnovu platnih kartica koji su izdati u okviru iste kartične platne šeme (član 11 stav 1);
- 8) ne obezbijedi elektronsku prepoznatljivost svojih platnih instrumenata, a u slučaju novoizdatih platnih instrumenata na osnovu platnih kartica i njihovu vizuelnu prepoznatljivost, na način koji omogućava primaocu plaćanja i platiocu da nedvosmisleno identifikuju platni brend i vrstu kartice (član 11 stav 7);
- 9) zabrani primaocu plaćanja da usmjeri potrošača na upotrebu bilo kog platnog instrumenta, da daje prednost platnim instrumentima na osnovu platnih kartica određene kartične platne šeme ili da obavijesti platioca o međubankarskim naknadama i trgovačkim naknadama koje plaća (član 12 stav 1);
- 10) nakon izvršenja pojedinačne platne transakcije na osnovu platne kartice, primaocu plaćanja ne dostavi informacije iz člana 13 stav 1 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice pružaoca platnih usluga iz stava 1 ovog člana novčanom kaznom od 1.000 do 2.000 eura.

Član 18

Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 eura kazniće se primalac plaćanja - pravno lice ako:

- 1) spriječi platioca da, za kategorije platnih kartica ili povezanih platnih instrumenata koje prihvata, izabere platni brend ili aplikaciju za plaćanje koja je različita od onih odabranih instaliranim automatskim mehanizmom (član 9 stav 9);
- 2) jasno i nedvosmisleno ne obavijesti potrošača da ne prihvata sve platne instrumente određene kartične platne šeme, istovremeno sa davanjem obavještenja o prihvatanju drugih kartica i platnih instrumenata te kartične platne šeme (član 11 stav 4);
- 3) informacije iz člana 11 stav 4 ovog zakona ne istakne vidno na ulazu u prodajni objekat i na naplatnom mjestu (član 11 stav 5);
- 4) u slučaju trgovine korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu, informacije iz člana 11 stav 4 ovog zakona ne objavi na svojoj internet stranici ili na drugom odgovarajućem elektronskom ili mobilnom mediju ili ne pruži ih platiocu u primjerenom roku prije zaključenja ugovora (član 11 stav 6).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu iz stava 1 ovog člana novčanom kaznom 200 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se za prekršaj primalac plaćanja - preduzetnik novčanom kaznom od 500 do 3.000 eura.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenja propisa

Član 19

Propis za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Važenje platnih instrumenata na osnovu platnih kartica

Član 20

Platni instrumenti na osnovu platnih kartica, izdati do dana početka primjene ovog zakona, važiće do isteka roka važenja koji je označen na tim platnim instrumentima.

Usklađivanje poslovanja

Član 21

Pružaoци platnih usluga dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona do dana početka primjene ovog zakona.

Prestanak primjene

Član 22

Odredbe ovog zakona primjenjivaće se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 23

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se nakon isteka dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu.

MINISTARSTVO FINANSIJA

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI o Nacrtu zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama

Vrijeme trajanja javne rasprave: od 10. decembra 2018. godine do 20. januara 2019. godine

Način sprovođenja javne rasprave:

- Dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi: Direktorat za finansijskog sistema i unapređenje poslovnog ambijenta

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi: U toku trajanja javne rasprave sedam učesnika je dostavilo primjedbe, predloge i sugestije, i to: Udruženje banaka Crne Gore, "Crnogorska komercijalna banka" AD Podgorica, "NLB Banka" AD Podgorica; "Societe Generale Montenegro" AD Podgorica, "Komercijalna banka" AD Podgorica, Kompanija "Mastercard" i Kompanija "VISA".

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

1. Učesnici u javnoj raspravi ukazali su na potrebu da se primjena ovog zakona privremeno odloži (ili do 2020. godine ili do ulaska Crne Gore u EU), kako bi banke mogle revidirati svoje finansijske planove u narednim godinama, definisati novu strategiju razvoja segmenta poslovanja sa platnim karticama i obezbijediti neophodna sredstava i druge resurse za njegovu primjenu. Predložili su postepeno ograničavanje nivoa međubankarskih naknada za određeni broj godina, koji bi bankama omogućio da se konsoliduju i razviju odgovarajuću strategiju u poslovanju platnim karticama u novim uslovima.

U vezi sa navedenim, ukazuje se da je članom 24 Nacrta zakona početak njegove primjene odložen za dvije godine od njegovog stupanja na snagu (a za očekivati je da se ovaj zakon donese i stupi na snagu najranije do kraja 2019. godine, što znači da je za očekivati da početak primjene ovog zakona ne bude prije 2022. godine), što je razuman i dovoljan rok (više od tri godine) za obezbjeđivanje svih neophodnih pretpostavki za njegovu nesmetanu implementaciju, a i rok koji je znatno duži od 2020. godine koji predlaže veći broj učesnika u javnoj raspravi.

Pored toga, ukazuje se i da je članom 20 Nacrta zakona propisana dodatna mogućnost pružiocima platnih usluga da, od dana početka primjene ovog zakona, još šest mjeseci ne moraju određivati međubankarske naknade u visini utvrđenoj članom 6 Nacrta zakona, već da u tom roku mogu određivati međubankarske naknade do dvostruko propisanog iznosa. Ovo suštinski znači da, po Nacrtu zakona, pružiocima platnih usluga za transakciju debitnom karticom izdatom potrošaču neće smjeti nuditi niti zahtijevati međubankarsku naknadu po transakciji koja je veća od 0,2% vrijednosti transakcije, odnosno od 0,3% vrijednosti transakcije za transakciju kreditnom karticom, tek od sredine 2022. godine.

Primjena ovog zakona tek od ulaska u EU nije moguća, jer je Crna Gora dužna da prije zaključenja pristupnih pregovora sa EU već ima svoje zakonodavstvo u potpunosti kompatibilno sa pravnom tekovinom EU, posebno u slučajevima kada se zakonom implementiraju regulative EU koje se u

državama članicama EU direktno primjenjuju. U skladu sa navedenim, ukoliko bi se određenim zakonom kojim se implementira regulativa EU utvrdilo da se on primjenjuje od ulaska Crne Gore u EU, on bi bio bespredmetan, jer će se od ulaska Crne Gore u EU regulative na nju, kao državu članicu, direktno primjenjivati.

2. U vezi sa komentarom da Regulativa (EU) 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica polazi od pretpostavke da "nacionalna platna transakcije ne može biti povoljnija niti nepovoljnija od platne transakcije unutar EU, dok Nacrt zakona (član 1) to ne pretpostavlja, jer definiše samo nacionalne platne transakcije" – "pa bi ovim zakonom trebalo urediti međubankarske naknade po osnovu transakcija crnogorskih platnih kartica u Crnoj Gori i u EU", ukazuje se na sljedeće:

- Međubankarske naknade za platne transakcije po osnovu kartica su u EU uređene Regulativom (EU) 2015/751, koja se direktno primjenjuje u državama članicama EU. Državama članicama je istom regulativom ostavljeno da samostalno urede samo nadležne nadzorne organe, sankcije i vansudsko rješavanje sporova. Za razliku od država članica EU, Crna Gora, kao zemlja kandidat za učlanjenje u EU, ne može direktno da primjenjuje navedenu regulativu, već je dužna da, u postupku pristupanja, donese svoj zakon kojim će u potpunosti implementirati odredbe Regulative (EU) 2015/751, da bi njeno zakonodavstvo bilo u potpunosti kompatibilno sa pravom EU u ovoj oblasti. Saglasno navedenom, pristupilo se donošenju ovog zakona i u članu 17 je jasno propisano da, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, odredbe čl. 1 do 14 ovog zakona prestaju da važe i direktno se primjenjuju propisi Evropske unije koji uređuju ova pitanja, a odredbe čl. 15, 16, 18 i 19 ovog zakona ostaju na snazi.
- Imajući u vidu navedeno, Crna Gora može svojim zakonom uređivati samo međubankarske naknade koje se naplaćuju pri izvršavanju nacionalnih platnih transakcija.

3. U vezi sa brojnim komentarima da se definicije pojedinih izraza date članom 5 Nacrta zakona razlikuju od definicija istih pojmova datih u drugim zakonima, kao i da pojedine definicije nijesu u potpunosti jasne i precizne, ukazuje se da se navedene definicije daju za značenje pojedinih izraza "u ovom zakonu" te ne moraju u potpunosti da odgovaraju definiciji istih pojmova u nekom drugom zakonu, kao i da su date definicije u potpunosti usklađene sa odredbama člana 2 Regulative (EU) 2015/751 koja se ovim zakonom u potpunosti implementira. Posebno se ukazuje da su definicije "čtetvorostranične platne šeme" i "trostrane platne šeme" date u članu 5 tač. 18 i 19 Nacrta zakona u potpunosti kompatibilne se definicijama tih šema datim u članu 2 tač. 17 i 18 Regulative (EU) 2015/751, samo je izvršeno njihovo pravno-redakcijsko usklađivanje sa pravilima koja se primjenjuju pri izradi crnogorskog zakonodavstva.

4. U vezi sa predlogom da su u članu 6 Nacrta zakona brišu stavovi 3 i 4, ukazuje se da se ovim stavovima implementiraju opcije utvrđene odredbama člana 3 stav 2 pod (a) i člana 4 (druga rečenica) Regulative (EU) 2015/751, jer je ocijenjeno cjelishodnim da se u Nacrtu zakona propiše mogućnost propisavanja niže gornje granicu procenta međubankarskih naknada od utvrđene granice i/ili najviši fiksni iznos međubankarskih naknada, za neke izuzetne slučajeve.

5. U vezi sa predlogom da se izbriše mogućnost da Centralna banka ograničava trgovačke naknade (član 8 Nacrta zakona), s obzirom da ovakvo pravilo ne postoji u EU i da iznos trgovačke naknade predstavlja čist poslovni odnos između banke i trgovca, ukazuje se da se Nacrtom zakona utvrđuje samo mogućnost da Centralna banka propiše najviši procentualni iznos i/ili najviši fiksni iznos trgovačke naknade, i to samo u slučaju kada utvrdi da je, usljed nepovoljnog stanja konkurencije na tržištu pružanja platnih

usluga prihvatanja platnih transakcija na osnovu platnih kartica u Crnoj Gori, visina trgovačke naknade nesrazmjerna stvarnim troškovima pružanja ove usluge. Dakle, nije izvjesno da li će se ova zakonska mogućnost iskoristiti ubuduće ili ne. U vezi sa navedenim, ukazuje se i da, iako u EU još nema propisa u vezi sa ograničavanjem trgovačkih naknada, postoje saznanja u okviru pregovaračkog postupka da EU radi na pripremi sličnog propisa. U svakom slučaju, Nacrt ovog zakona Vlada Crne Gore će, prije usvajanja njegovog predloga, dostaviti na mišljenje Evropskoj komisiji, koja će dati mišljenje i o ovom pitanju, nakon čega će se o njemu zauzeti konačan stav.

6. U vezi sa komentarom na član 11 stav 1 Nacrta zakona da se njime zahtijeva da se obračunava različita provizija za različite kartice (što znači da je "potrebno da banke mijenjaju sistem obračuna i prilikom obračuna traže podatke koji se trenutno ne koriste, što će zahijevati dodatni softverski razvoj"), ukazuje se da se navedenim zakonskim odredbama propisuje da je prihvatilac dužan da primaocu plaćanja nudi i obračunava pojedinačno trgovačke naknade za različite vrste platnih kartica i različite platne brendove za čiju se upotrebu plaćaju različite međubankarske naknade, ali da je propisan i izuzetak kojim se ovo pojedinačno obračunavanje isključuje - "osim ako primalac plaćanja prihvatocu dostavi pisani zahtjev za drugačiji obračun ovih naknada".

U vezi sa komentarom da relevantna regulativa, kao izuzetak, koristi termin „miješane“ naknade, a ne "drugačiji obračun naknada", ukazuje se da termin "drugačiji obračun" podrazumijeva upravo mogućnost "miješanja" obračuna trgovačkih naknade za različite vrste platnih kartica i različite platne brendove, samo što je pravno-tehnički prilagođen pravilima koja se primjenjuju pri izradi crnogorskog zakonodavstva.

7. U vezi sa pitanjem da li je potrebno na platnoj kartici "odštampati da je ta kartica debit, credit ili prepaid", ukazuje se da platna kartica mora imati jasnu oznaku da li je kartica sa unaprijed uplaćenim sredstvima, debitna, kreditna ili poslovna kartica, jer je odredbama člana 12 stav 6 Nacrta zakona propisano da je izdavalac dužan da obezbijedi elektronsku prepoznatljivost svojih platnih instrumenata, a u slučaju novoizdatih platnih instrumenata na osnovu platnih kartica i njihovu vizuelnu prepoznatljivost, na način koji omogućava primaocu plaćanja i platiocu da nedvosmisleno identifikuju platni brend i vrstu kartice sa unaprijed uplaćenim sredstvima, debitne, kreditne ili poslovne kartice koju je platilac izabrao.

8. U vezi sa primjedbom da član 13 stav 1 Nacrta zakona nije u skladu sa članom 11 stav 1 Regulative (EU) 2015/751, ukazuje se na sljedeće:

- Članom 11 stav 1 Regulative (EU) 2015/751 propisano je: "Zabranjena su sva pravila u sporazumima o davanju ovlašćenja, u pravilima šema koja primjenjuju kartične platne šeme i u sporazumima koje sklapaju prihvatoci kartice i primaoci kartice i primaoci plaćanja, a kojima se primalac plaćanja sprječava u usmjeravanju potrošača na upotrebu bilo kojeg platnog instrumenta koji primaocu plaćanja daje prednost. Navedena zabrana obuhvata i sva pravila kojima se primaocu plaćanja zabranjuje da platne instrumente na osnovu kartica određene kartične platne šeme tretiraju na povoljniji ili nepovoljniji način nego prema drugima";

- članom 13 stav 1 tač. 1 i 2 Nacrta zakona propisano je: "Pravilima kartičnih platnih šema i ugovorom između prihvatoca i primaoca plaćanja ne može se primaocu plaćanja zabraniti da: 1) usmjeri potrošača na upotrebu određenog platnog instrumenta, 2) daje prednost platnim instrumentima na osnovu platnih kartica određene kartične platne šeme";

- Upoređivanjem navedenih odredbi Regulative (EU) 2015/751 i navedenih odredbi Nacrta zakona jasno proizilazi ove odredbe Nacrta zakona u potpunosti implementiraju odredbe relevantne regulative, jer se u oba slučaju (samo na pravno-redakcijski drugačiji način) određuju pravila kojima se utvrđuje da se, pravilima kartičnih platnih šema i ugovorom između prihvatioca i primaoca plaćanja, primaocu plaćanja ne može zabraniti usmjeravanje potrošača na upotrebu određenog platnog instrumenta i davanje prednosti platnim instrumentima na osnovu platnih kartica određene kartične platne šeme.

9. U vezi sa primjedbom da se član 15 stav 4 Nacrta zakona može tumačiti tako da omogućava izricanje mjera iz tog člana i odgovornim licima u kartičnim platnim šemama, a da uvođenje mogućnosti sankcionisanja zaposlenih u okviru kartičnih platnih šema nije neophodno i može biti nesrazmjerno u cilju obezbjeđivanja djelotvorne primjene zakona, ukazuje se da Regulativa (EU) 2015/751 ne utvrđuje sankcije u slučaju kršenja ove regulative, već ostavlja državama članicama da samostalno uredi sankcije i mjere potrebne za obezbjeđivanje primjene ove regulative (član 14 stav 1 Regulative (EU) 2015/751). Kako se u crnogorskom zakonodavstvu za nepoštovanje propisa ili nepravilnosti u radu sankcije najčešće izriču i pravnom licu i odgovornom licu u tom pravnom licu, to je primijenjeno i u članu 15 stav 4 Nacrta zakona.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 04.02.2019. godine

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrta zakona, odnosno strategije: Direktorat za finansijskog sistema i unapređenje poslovnog ambijenta

Popović

_____
Potpis ministra,
odnosno rukovodioca organizacione jedinice ministarstva
koja je odgovorna za pripremu nacrta zakona, odnosno strategije